

5-1975

Kuvastin

- *Raju juttu VERIKAUPASTA s. 6*
- *Kiipeilijöille oma Kuvastinreitti s. 12*
- *Kysyttiin ammattikoulujen lääkäriltä s. 9*
- *Lätsä ja Lätsän talo s. 39*

Erämaa Etelä-Suomessa

Kapea metsätie johtaa varuskunnasta erämaahan. Muutaman kilometrin ajettuamme hiekkainen kangasmaa muuttuu jyrkiksi harjanteiksi. Silmä tapaa erämaan idylliä: nukkuvia tummavetisiä salolampia, tien katkaisevan vuolaan puron, niittyvillasta valkeana olevia soita. Keväisin ja syksyisin kurkiaurat laskeutuvat alueelle lähemmäs matkallaan.

Tämä on Salpausselän jatketa — tai oikeastaan Salpausselkää. Hankoniemestä Lohjanharjun ja Lahden kautta Joensuun tienoille saakka ulottuvaa yhtenäistä harjunoa kutsutaan sinänsä Salpausseläksi. Täällä Valkealan tienoilla se kulkee Etelä-Suomen suurimman korpialueen halki. Mannerjäätikön sulavesi on muotoillut vastaakohtaisuudet joita täällä tapaa. Kymmenisen kilometriä maastoautolla ajettuamme nousemme autosta ja jatkamme matkaa polkua pitkin. Polku kulkee vinosti harjanteen rinteitä, laskeutuu alas ja päättyy tummavetisen salolammen rannalle. Pohjukassa kukkii lumme, mutta katse siirtyy siitä nopeasti etelärinteen mahtaviin kallioseinämiin. Topografikartassa on lammella osuva nimi: Vuorilampi.

Siinä se on, yksi Vekarajärven järttiläisistä! Veikko ja Janne tarkkailevat seinämää, kokeneet kiipeilijät lukevat seinämää kuin kirjaa. Kierros lammen ympäri vahvistaa myönteisen ensivaikutelman. Järttiläisnäminen kallioseinämä on muodoltaan kupera, hyvä piirre joka luo seinämään ilmavuutta. Avaruuden ja ilmavuuden tunnetta on omiaan lisäämään alla oleva Vuorilampi. Vastarannalta on hyvä tutustua seinämään tarkemmin, arvioida piirteitä ja painaa muistiin yksityiskohtia. Silmämääräisesti voi kauempaa

myös hahmotella reittiä ja arvioida mukana tarvittavaa »kalustoa».

Vuoren juurella puretaan reput. Punainen köysi puretaan vyyhdistä ja kiinnitetään rinnan ympärille. Reputista puretaan esille vasarat, jalkalankit, sulkurenkaat, eri kokoiset metallikiilat eli haat. Kalusto otetaan täydellisenä mukaan, edessä on vaikea nousu.

Vuorilammen seinämää

Uuden reitin avaaminen on kiipeilijälle suuri nautinto. Koskematon kallioseinämä on »tuntematon maa» ja juuri se tekee ensi nousut niin mielenkiintoisiksi. Seuraavilla nousuilla ei viehäytys ole aivan yhtä suuri. Vaikka reittiä ei muistaisikaan, on ratkaisut siinä jo kertaalleen tehnyt. Löytämisen ilo merkitsee hyvin paljon.

Siirrymme rantaan kallion juurelle. Raju etelätuuli repii kallion laella olevia sitkeitä mäntyjä. Syväällä olevan Vuorilammen tavallisesti peilikirkkaan pinnan rikkoo aallokko. Vastarannalta havaittiin lähellä vesirajaa oleva vino halkeama sopivaksi kohdaksi aloittaa nousu. Veikko on köysikaksikossa ykkösmiehenä ja tarkastaa varusteitaan. Tarvittava kalusto on mukana ja köysi kiinnitetynä tukevasti rinnan ympärille. Viisikymmenmetrisen perlonkäden toinen pää jää Jannelle, joka varmistaa nousun. Muutamalla käsiotteella Veikko ponnahtaa kourumaiseen halkeamaan. Kädet tarttuvat kivimuuriin ja uurtiset alppikengät pureutuvat pienimpäänkin koloon. Nousu on alkanut. Alussa halkeama tarjoaa hyviä otteita, jalkojen ja käsien liikkeitä seuraavat täsmällisesti toisiaan. Kymmenmetrinen poikkinousu päättyy lammen yläpuolella. Pystysuora irtokivinen kallioleikkaus avautuu ylöspäin.

Löytyi Etelä- Suomen

— Lyön tähän ensimmäisen varmistushaan, Veikko huutaa Jannelle.

Hakaa ei saa kiinnittää liian aikaisin. Periaatteessa hakojen käyttöä pyritään minimoimaan, ei kuitenkaan siten että otettaisiin riskejä. Tuosta kohdasta ei kuitenkaan pelkkien käsi- ja jalkaotteiden varassa pääse ylöspäin. Voimakkaat vasaran iskut takovat hakaa. Teräksisin soinnahduksin kromimolybdeenihaka uppoaa graniittihalkeamaan. Nyt haka on kolossaan ja sulkurenkaan napsahdus kiinnittää köyden haan varaan. Alhaalla seinämän juurella Janne pitelee köydestä kiinni. Jos Veikon ote tämän jälkeen pettäisi, haka ja Jannen kiristämä köysi pysäyttäisivät putoamisen. Graniittiseinämillä keltaisena teräskukkana loistava haka on tärkeä, sillä sen varaan Veikko uskoo itsensä. Punainen perlonköysi, vuorikiipeilijän elämänlanka, juoksee haassa olevan sulkurenkaan läpi. Veikon nousu jatkuu nyt vasemmalle yläviistoon. Syväällä alhaalla väreilee Vuorilammen tumma pinta. Sen pintaan kuvastuvat Veikon verkkaiset liikkeet kallioseinämällä.

Ensi nousut ovat erittäin hitaita. On tutkittava reittiä hy-

vin tarkkaan, arvioitava reitin vaikeutta ja kiinnitettävä nousuun tarvittavia hakoja. Kallion otteiden varassa Veikko jatkua nousua, sormenpäiden ja kengänreunojen varassa pystysuoralla seinämällä. Graniittiseinämän massa on aivan kasvojen edessä, sormenpäillä on löydetävä kohta mihin tarttua. Tuntuu kuin kiipeilijä lannistaisi painovoiman ja kulkisi minne haluaa. Sormiotteet ovat tässä tärkeitä, mutta kokeneetkaan sormenpäät eivät kerro kaikkea. Äkkiä Veikko heilahtaa, mutta säilyttää tasapainonsa.

— Ohoh, kivi irtosi käteen, kuuluu seinämältä.

Irtolohkareet saattavat tuottaa epämiellyttäviä yllätyksiä. Kun turvalliselta tuntunut kivi irtaakin käteen, on toimittava nopeasti. Irtokivisen kohdan ohittamiseen on syytä kiinnittää toinen varmistushaka. Vasaran iskut ja haan soinnit kimmahtavat jälleen yli Vuorilammen kauas erämaahan. Isommissa halkeamissa kasvaa pieniä koivuja ja mäntyjä. Kumman sitkeää tuo kasvillisuus, työntää juurensa koloihin jonne on työläs iskeä teräshakua.

Toisen haan jälkeen nousu

Vuorikiipeily kiinnostasi Kuvastimen lukijoita. Alkuvuoden numerossa ollut kirjoitus sai monen lukijan kiinnostamaan kotimaisista mahdollisuuksista vuorikiipeilyn harrastamiseen. Suomen Alppikerho sai myös lukijoilta useita ehdotuksia uusiksi kiipeilyseinämiä, joita alppikerholaiset ovat kesän mittaan tutkineet.

paras kiipeilyalue

Kutsu tuli myös Karjalan Prikaatista Vekarajärveltä. Varuskunnan ympäristössä sijaitsee Etelä-Suomen laajin korpialue. Alueella liikkuneet metsästäjät olivat löytäneet kolme mahtavaa kallioseinämää ja kertoneet löydöstään kapteeni Aarno Suorsalle ja tohtori "Nalle" Weckströmille, jotka harrastavat vuorikiipeilyä. Kesäisenä viikonloppuna lähtivät Veikko Karhumäki ja Jan von Plato Suomen Alppikerhosta tutkimaan seinämiä. Matka ei tuottanut pettymystä, sillä seinämien korkeimmat kohdat lähentelevät Stadionin tornin korkeutta. Löytyi Etelä-Suomen paras yhtenäinen kiipeilyalue.

jatkuu vapaasti ylös sinipunais-ta kalliioleikkausta. Vastassa on kuitenkin pieni ulkonema. On jälleen turvaututtava tekniikan apuun ja kiinnitettävä haka. Ulkoneman alla ohueen halkeamaan voi kiinnittää vain lyhyen haan. Pieni haka uppoaa epäluotettavasti halkeamaan, eikä sen varassa voi ohittaa ulkonema. Se ei pysähdyttäisi putoamista, tuskin hidastaisi sitä. Sen avulla Veikko saa kuitenkin kiinnitettyä ulkoneman leveään reunaraailoon kahden haan tukevan yhdistelmän. Mutta nyt halkeama näyttää umpeutuvan. Tikapuumaisten jalkalenkit on otettava avuksi. Kohottautumalla pienen käsiotteiden varassa jalkalenkien ylimmille puolille ohi ulkoneman Veikon onnistuu kiinnittää pystyhalkeamaan leveä V-haka. Ensimmäisen köydenpituuden avainkohdan on ratkaistu. Varmistuspaikka näkyy jo kuuden metrin päässä yläpuolella.

— Olehan tarkkana, koetan selvittää lopusta vapaasti, Veikko huutaa Jannelle.

Veikko nousee jälleen jalkalenkien ylimmille puolille, nostaa oikean jalan haan silmukan päälle ja kiilautuu pystyhalkeaman ahtaaseen »torveen». Siellä voi tukeutua käsillä vain suureen, miltei irtautuvaan kalliiolehteen. Tarkkuutta vaativa

Kakkosbaka on kiinnitetty, nousu jatkuu sormenpäiden ja kengänreunojen varassa pystysuoralla seinämällä.

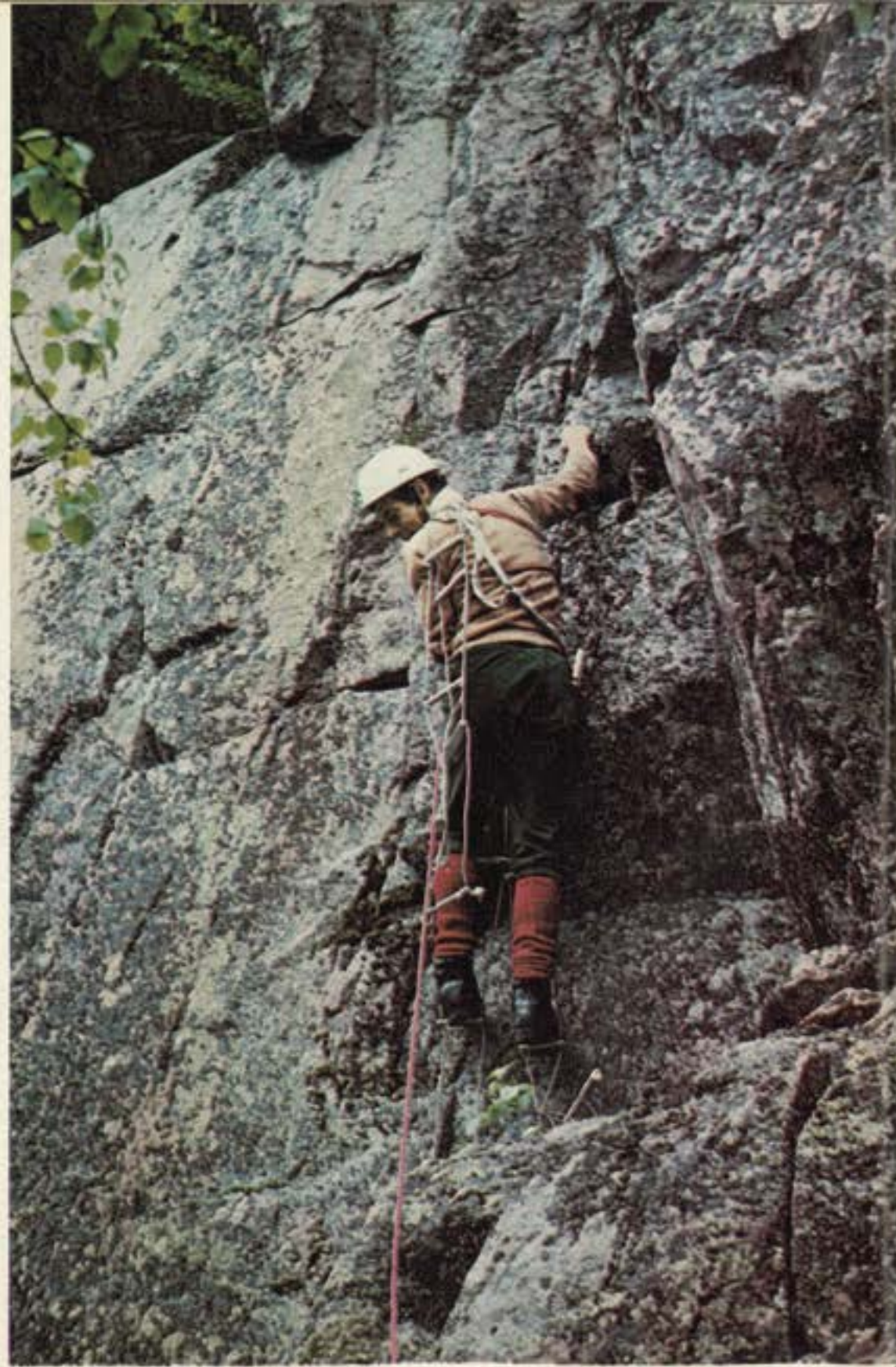
täpärä irtautuminen irtolohkareitten varassa varmistuspaikalle päättää ensimmäisen köydenpituuden. Varmistuspaikkana on parin neliön kokoinen kivi-terassi, oikein tilava ja mukava paikka vuorikiipeilijälle. Varmistuspisteinä ovat terassilta ulospäin työntyvä sitkeä mänty ja yläpuolella sateelta suojaavaan kallioparjaan kiinnitety turvallinen haka.

— Tässä on hyvä varmistaa, alahan tulla, Veikko huutaa Jannelle.

Varmistuspaikalla Veikko voi laittaa tupakaksi. Nyt hänen tehtävänä on varmistaa Jannen nousu kiristämällä köyttä. Jos Jannen ote nyt puolestaan sattuisi luiskahtamaan, jäisi hän kuitenkin tukevasti köyden

varaan. Köysi yhdistää miehet yhdeksi eläväksi olennoiksi. Janne nousee nopeasti ja varmasti jo valmista reittiä Veikon varmentamana. Ylhäältä tuleva heleän punainen köysi viitoittaa Jannelle reitin. Aivan helppoa ei ole kakkosmiehen nousu, sillä hänen on irroitettava ja otettava mukaansa ykkösen reitille kiinnittämä kalusto. Siksi Jannen nousu pysty-

Veikon karttapirros »Kuvastin»-reitistä.

halkeaman ahtaassa »torvessa» on vielä hankalampi kuin Veikon, koska viimeisestä haasta on otettava mukaan siihen ripustettu jalkalenkki ja sulkurengas.

Varmistuspaikalla ei ole kuitenkaan syytä aikailuun, sillä lyijynharmaat pilvet alkavat tihkua vettä ja pian sadekuuro ropisee kallioseinämään. Kaunis graniitti muuttuu hetkessä liukkaaksi. Janne siirtyy puolestaan ykköseksi Veikon jäädessä varmistamaan. Nopean tilannearvion jälkeen Janne päättää jatkaa varmistuspaikalta pitkällä poikkikululla vasemmalle. Toinen mahdollisuus olisi nousta varmistuspaikalta ulkoneman ohittaen suoraan ylös, mutta se olisi hidas vaihtoehto sään huonontuessa. Kallioseinämän puolella välissä, yläpuolella korkeimpienkin seinämän juurella kasvavien mäntyjen on nousu vapaata ja todella ilmavaa, todellista kiipeilijän nautintoa.

Poikkikulun jälkeen on Jannelle vastassa ulkonema, jonka hän selvittää vapaasti hyvien käsiotteiden varassa. Sää huononee koko ajan ja alppikenkien uurteet täytyvät määristä samalesta. Kengät alkavat liukastella. Helpokkin kohdat muuttuvat vaikeiksi ja nousu vaatii

erittäin suurta huolellisuutta. Ulkonemasta Janne jatkaa nopeasti oikealle vinosti ylöspäin porrasmaisia lohkeita ohittaen. Edessä on viimeinen pystyhalkeama ennen huippua. Huippu on jo lähellä, mutta vielä on yksi täpärä kohta pystyhalkeamassa, jossa ei ole syytä erehtyä. Jannelle olisi muuten edessään viidentoista metrin ilmalento, ennenkuin Veikon varmistama köysi pysäyttäisi hänet. Varmoin käsi- ja jalkaottein Janne selvittää ongelman, jonka jälkeen onkin helppo irtautuminen kallion laelle. Pian hän huutaakin varmistuksen huipulla olevan valmiina. Jannen varmistuksessa Veikko nousee toisen köydenpituuden huipulle. Kello on 18.25, reitin avaaminen kesti runsaat kaksi ja puoli tuntia.

Kastettiin Kuvastimeksi

Kallion laella on perinteellinen rituaali kädenpuristuksineen, jonka jälkeen köysi jälleen laitetaan vyyhdille. Laelta avautuu näkymät kauas taivaanrantaan saakka. Hiljaisuuden rikkoo vain alueen halki kulkevalta Savon radalta kuuluva junan vihellys.

Mutta vielä lyhyt kasteseremonia. Uusi reitti nimetään aina, Veikolla ja Jannelle on nyt nimi valmiina, vaikka joskus sitä joutuu miettimäänkin.

— Tälle ensimmäiselle reitille laitetaan nimeksi »Kuvastin», sen avullahan tämä kiipeilyalue löytyikin, pojat sanovat. Alhaalla olevan Vuorilammen pintaan kuvastuu seinämä, joka juuri on valloitettu. Uusia nousuja varten teräshaat jätetään paikoilleen. Viisi keltaista teräskukkaa jää loistamaan »Kuvastimen» reitille.

Nuo viisi teräskukkaa kertovat myös reitin vaikeudesta. Kolmekymmenluvulla kehitetyn järjestelmän mukaan reitin vaikeusasteikko voidaan määritellä hyvin tarkkaan. Tästä on hyötyä kiipeilijöille, koska sen mukaan jokainen voi sen avulla määritellä taitonsa ja myös valita kyvyilleen sopivan reitin. Suomen kiipeilyseinämäluetteloon »Kuvastin»-reitti määritellään seuraavasti:

Veikko Karhumäen kuva »Vekara»-reitiltä: Janne ja Nalle reitin puolivälissä olevalla kengänlevyisellä varmistuspaikalla. Kuva: Veikko Karhumäki.

Kuvastin V. (V=erittäin vaikea).

Ensimmäinen köydenpituus vapaasti nousten hakojen varmistukseen käyttäen sekä ulkoneman ohituksesta jalkalenkkejä apuna käyttäen. Irrottautuminen R 1:lle (varmistuspaikka) V. Toinen köydenpituus III vapaasti noustuna, ulkoneman ohitus IV.

Tottuneelle kiipeilijälle viidennen vaikeusasteen reitti on kaikkein mukavin. Reitin vaikeimmat kohdat vaativat kovaa keskittymistä ja ovat fyysisesti paikoin rasittavia. Välillä reitissä on helpompia kohtia, mutta viitosreitti ei kuitenkaan ole mikään vasta-alkajan reitti vaan vaatii ennen nousua jo paljonkin harjoittelua. Nousutaulukossa kaikkein vaikeimmat reitit ilmaistaan numerolla VI, ja ne jo ovat äärimmäisen vaikeita. »Kuvastin»-reitissä oli sekä vapaata että teknistä nousua. Vapaalla nousulla tarkoitetaan kallion luonnollisten otteiden varassa tapahtuvaa nousua ja teknisellä hakojen, kiilojen ja jalkalenkien avulla tapahtuvaa nousua. Suomen kallioseinämät vaativat yleensäkin hakojen kiinnittämistä.

Ohavanlammen »Vekara»

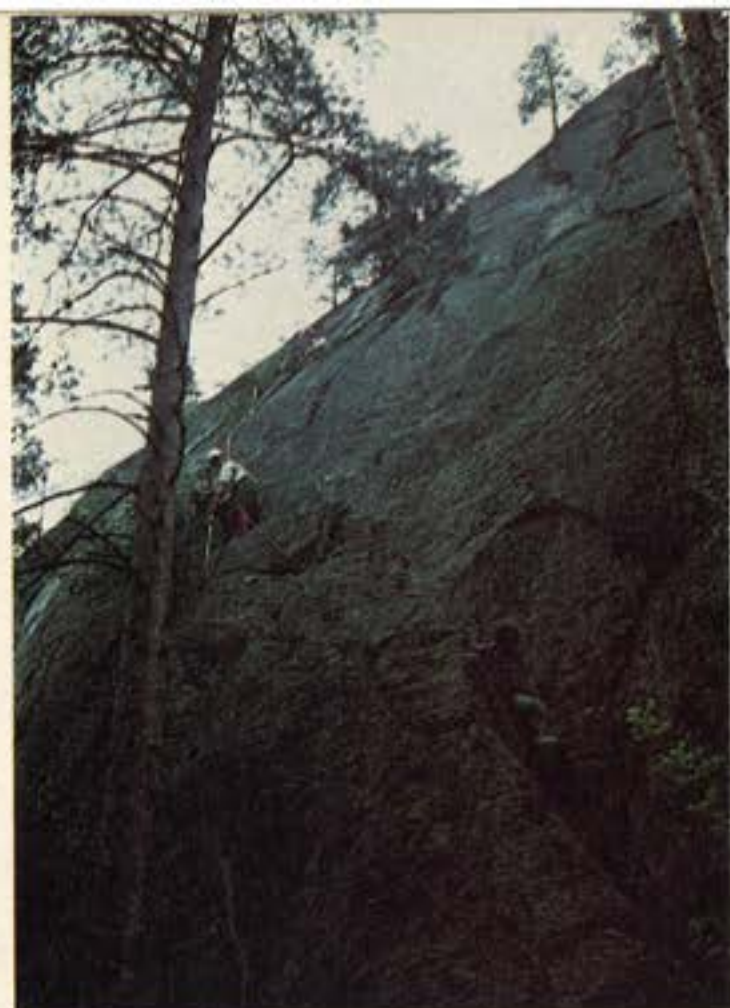
Tuntuu kuin mahtavat luonnonvoimat olisivat muotoilleet Vekarajärven kolme seinämää kiipeilijöiden iloksi. Uljaissa kallioseinämissä on avaruuden tunnetta ja ilmavuutta. Vekarajärven seinämät ovat muodoltaan kuperia, joita löytyy Suomessa harvemmin. Ympärillä oleva metsä on myös harvaa, mikä on omiaan lisäämään seinämän ilmavuutta. Tällainen on myös Ohavanlammen seinämä. Lammen erikoinen nimi periytyy ajoilta jolloin itäraja kulki näillä alueilla.

Ohavanlammen seinämän valloitti neljä kiipeilijää kahdessa köysikaksikossa sillä Aarno Suorsa ja »Nalle» Weckström olivat myös köysistöryhmässä. Aikaisempaa tuntumaa kiipeilyyn heillä oli Alpeilta, jossa olivat olleet vuoristovaeluksilla ja nousuilla. Kalliokiipeily oli heille kuitenkin uutta ja siksi he olivat köysikaksikoissa kakkosmiehinä. Kotimaiset kalliionousut eivät luonteeltaan ole verrattavissa vuoristonousuihin.

Köysikaksikot aloittivat nousun mielenkiintoisessa kivikou-
russa, jollaista ei Suomessa ole
aikaisemmin tavattukaan. Alun
vapaa ja luonnollinen nousu
vaikeutui kuitenkin ja pian oli
käytettävä varmistuksena köysi-
lenkkiä. Vinon kourun päät-
tyessä oli punnerrettava käm-
menen levyiselle, otteettomal-
le »hyllylle». Siitä nousu jatkui
pystyrailloa seuraten kahden
haan avulla kengänlevyiselle
kallioreunalle, joka paremman
puutteessa sai toimia varmistus-
paikkana noin 30 metrin kor-
keudessa. Tästä kiivettiin seu-
raavaa noin 12 metriä korkeaa
oterikasta halkeamaa yhden
haan avulla toiselle varmistus-
paikalle. Näin pirkät vapaat

*Vekara-reitin nousua. Ylimpänä
Janne ensimmäisellä varmistus-
paikalla, jota kohden Veikko lä-
hestyy. Nalle aloittamassa nousua
mielenkiintoisessa kallio-
kourussa, jollaista ei Suomessa ole aikai-
semmin tavattukaan.*

nousut uutta reittiä avattaessa
vaativat varmuutta ja kokemus-
ta. Toisella varmistuspaikalla
vaihdettiin paikkaa. Aarno ja
»Nalle» siirtyivät kärkeä ki-
vessä avaten viimeisen köydenpi-
nuuden ylös kallion laelle. Vai-
kea, valtaosin vapaalla nousul-
la kolmen haan ja yhden köysi-
kiilälänkin avulla avattu reitti
sai kotipaikkansa mukaan ni-
mekseen »Vekara».

**»Tyytyväisyys täydelliseen
epävarmuuteen...»**

Leirinnotiolla tevesi kiehahti
hetkessä. Savun tummentama-
ta pakista riitti iso kupillinen
jokaiselle. Juttu alkoi kierrää.
Neljän vuorikiipeilystä kiinnos-
tuneen miehen tavatessa riittää
tarinaa. Tässä harrastuksessa ei
tunneta kilpailumielä vaan tie-
tyynlaista yhteistä arvostusta.

— Etelä-Suomen paras kii-
peilyalue on löytynyt, sanovat
Veikko ja Janne ja kiittelevät
isäntää, Aarnoa ja Nallea. Nyt
köydetyillä Vekarajärven seinä-
millä on mahdollisuus avata
kymmeniä iluvia, vapaita
reittejä. Viisi—kuusikymmentä
metriä vaakatasossa on lyhyt
matka, mutta kun ajatellaan si-
tä pystysuoraan, lähentelee se
jo Stadionin tornin huippua.
Vain kaksi Vekarajärven kol-
mesta seinämästä ehdittiin val-
loittaa. Ukonilma esti kolman-
nen seinän valloituksen ja se
hieman harmittaa. Mutta kaik-
kien ilmeet kertovat tyytyväi-
syydestä äskeisiin nousuihin.
Noista ilmeistä pitäisi löytyä
myös syy, miksi he äsken nousi-
vat pystysuoria kalliseinämiä.

Mitä kaikkea noihin vaikei-
siin nousuihin sisältyy?

Liikunnan ja urheilun iloa,
vaihtoehto johonkin toiseen ur-
heilumuotoon. Fyysistä kuntoa
monipuolisesti. Vastapainoa
päivittäiseen rutiiniin. Osaami-
sen tunnetta, tyytyväisyyttä voi-
tetusta vaikeudesta. Konkreet-
tista luonnonläheisyyttä. Primi-
tiivistä liikuntaa kuten urheilu
yleensä. Nautintoa johon ei vä-
sy. Vastauksia riittää. Pelkää-
vätkö he joskus? Pelon tunne
on ainakin tärkeä, sillä se sää-
telee harkintaa.

Kaikki lapset kiipeilevät lei-
keissään ja osalle se jää harras-
tukseksi. Me muut ihmettelem-
me kun nuo hurjapäät valloit-
tavat vuorten huippuja. Tä-
näkin vuonna tehtiin vuorikiipei-
lyn historiaa kun japanilaiset
naiskiipeilijät nousivat Mount
Everestin huipulle. Entä missä
iässä kiipeilijän olisi syytä luo-
pua harrastuksestaan? Vaikea
kysymys, sillä Euroopasta löy-
tyy seitsemänkymmenenvuotiai-
takin aktiivisia kiipeilijöitä.
Italialainen Ricardo Cassi johti
muutama vuosi sitten kuusikym-
menvuotiaana Andeilla yli
6000 metrin korkeuteen kii-
vennyttä retkikuntaa. Eräs tun-
nettu kiipeilijä aloitti vasta vii-
sikymmenvuotiaana.

Varmaan onkin vaikea luo-
pua harrastuksesta joka ottaa
miehen niin kokonaan. Mikä
harrastus voisi olla vaihtoehto
vuorikiipeilylle, joka konkreet-
tisesti muistuttaa harrastaja-
sa sillä, että jos tämä on pitem-
män aikaa pois seinämillä, al-
kavat paksuuntuneet sormen-
päät kesää? Tai jonka filosofiaan
kuuluu vaikealla nousulla koet-
tu tyytyväisyyden tunne täy-
dellisestä epävarmuudesta. □

Kiitämme kirjeistä

**»Lähteellä»
runon synty**

Lehdessänne olleen kirjoituksen
ja kuvatekstin johdosta, joissa
viitattiin kertomaan, jonka mu-
kaan R u n e b e r g olisi kirjoit-
tanut runonsa Lähteellä nimel-
lään tunnetuksi tulleen Ruove-
den lähteen pilvikuvajaisen
innoittamana, pyydän ilmoittaa
seuraavaa.

Vuonna 1826 kokoontui jouk-
ko ylioppilaita Turussa sijaitse-
van Kupittaan lähteen luo. He
päätivät panna toimeen runo-
kilpailun, aiheena lähde. Voitta-
ja ei saisi palkintoa, mutta hä-
vinneitten oli hypättävä kolme
kertaa lähteen ympäri päässään
nuohilippo, jolla lähteestä oteti-
ttiin vettä. Kilpailun voitti J. J.
N e r v a n d e r, opiskeluaikana
Runebergiä lahjakkaampi ru-
noilija, yleisnero, josta tuli fyssi-
kan professori ja meteorologisen
laitoksen johtaja. Hän kuoli
jo 43-vuotiaana. Runeberg tuli
kilpailussa toiseksi. Hänen ru-
nonsa Lähteellä on tuo »hopea-
mitaliruno». Sen suomennoksis-
ta tunnetuin on Elias L ö n n r o t i n
tekemä. Kaikki nämä
kolme olivat keskenään hyviä
ystäviä. Runeberg ja Lönnrot
olivat tulleet Turun yliopistoon
samana syksynä (1822), Ner-
vander vuotta aikaisemmin. Seu-
raavana vuonna kirjoittautui yli-
opistoon Luodon kappalaisen
hulivilipoika, joka jo oli ehtinyt
merimiehenä kierrää maita ja
mantereitakin. Tämä musikaali-
nen nuorukainen liittyi edellä-
mainittujen runoilijoiden seu-
raan, sävelsi Runebergin kirjoit-
taman runon. Hänen nimensä
oli F. A. E h r s t r ö m ja hän
kuoli Helsingin Vanhan kirkon
urkurina. — Siinä lyhyesti puit-
teet runolle.

Harri Eljanko

**Runebergin lähde
ja Ryövärin
kuoppa**

Olen lukenut Kuvastin N:o 4-
1975 lehdestä kirjoituksenne
»Kuuluisia lähteitä». Haluaisin
esittää niihin muutamia oikai-
suja. Runebergin ollessa Ruove-
dellä kotiopettajana Ritoniemessä
ei lähdeä, joka nykyisin
tunnetaan Runebergin lähteenä,
vielä ollut olemassakaan. Kir-
stan terveysrunni, mikä tun-
netaan jo 1700-luvulta, on si-
jainnut nykyisen Runebergin läh-
teen rakana olevan kallion ylä-
puolella. Siellä on vieläkin sel-
västi todettavissa tämä lähteen
paikka ja varmaankin tällä läh-
teellä on Runeberg Ruovedellä
ollessaan käynyt. Suomessahan
on tunnetusti 4—5 Runebergin
lähdeä, joista Ruoveden kansa
kilpailevat mm. Saarijärvi ja
Pietarsaari. Runebergin lähteen
veden vaikutuksesta kertomanne
vatsatauti keuhkon olen kuullut
vanhalta Kirstan Siinalta (Siina
Manninen) ja olen sen aika-
naan julkisuuteen saattanut.

Ryövärinkuopan lähteestä on
Teillä erinomainen kuva. Kuit-
tenkin Sakari Topeliuksen »Tal-
vi-iltaisen tarinoiden» kertomuk-
sissa erään neitosen ja aarrearkun
vajoamisen hevosineen lähteen
seen olen tällä kuullut aina sel-
littävän niin, että se tapahtui
Konilampeen. Tämä sijaitsee sa-
man maantien varrella aivan
Oriveden pitäjän rajan tuntu-
massa. Konilammen pinnalla on
useina vuosina kasvanut jotakin
levää, mikä käytännöllisesti kat-
soen peittää koko lammen pin-
nan parhaana kasvuaikanaan.
Eiköhän tällä kohdalla ole ker-
tomuksessanne mainitut osat
vaihtuneet Ryövärinkuopan
kanssa. Ryövärinkuopasta itses-

tään on lukuisia kansantarinoi-
ta, jotka viittaavat tämän läh-
teen nimeen.

Lauri Merisalo

Polle

Haluaisin kiittää Kuvastimen
toimitusta ja päätoimittajaa
erästä lehden numerossa 4/75
olleesta artikkelista. Ko. artik-
keli oli kirjoitettu otsikon
»Polle, älä kuole!» alle ja käsit-
teli Suomen hevosen väisty-
mistä koneiden tieltä ja sukupuut-
toon kuoleminen vaaraa. Artik-
keli sisälsi mielenkiintoista asia-
tietoa ja se oli kirjoitettu tyy-
liin, joka varmasti vetosi mui-
hinkin kuin hevostyöväihin. Juuri
tämäntyyppisellä informaatiolla
voidaan saada hevosen ostoa
harkitsevat huomaamaan Soo-
men hevosen hyvät ominaisuudet
ja laaja käyttöalue. Tällöin
lämmenverihösten tuontia
pystytään ehkä hieman rajoitta-
maan ja Suomen hevosten jalos-
tusta vastaavasti lisäämään. Mi-
käli lämmenverihöset ja ponit
voidaan osittain korvata Soo-
men hevosilla, saavutetaan huo-
mattavaa hyötyä. Hevosennepi-
kustannukset alenevat, sillä Soo-
men hevonen tulee toimeen
huomattavasti yksinkertaisem-
malla ravinnolla ja vähemmällä
hoidolla kuin herkkä lämmin-
verinen. Hevosten tuonin vähe-
neminen vaikuttaisi edullisesti
myös niin paljon puhuttuun
vaihtotaseeseen. Suomen hevo-
sen puolesta ja sen aseman lu-
jittamiseksi kannattaa nähdä
vaivaa!

Kuvastin on merkittävällä
tavalla antanut tukensa tähän
kamppailuun ja toiminut esi-
merkkinä monille suuremmille
aikakauslehdille.

Eeva-Liisa Salakka
koululainen

**Ravintoterapeuttien
virat
Oikaisu**

Lehtenne numerossa 4/1975 jul-
kaistun kirjoituksen: Vuokko
Juholan tärkeät teemat, sisältä-
min virheellisiin tietoihin kun-
nallisten ravintoterapeuttien
viroista pyydän ystävällistä oi-
kaisu.

Kirjoituksessa mainitua aivan
oikein, että ravintoterapeutin
palveluksia voidaan käyttää kan-

santerveyslain 14:n edellyttä-
mässä terveysneuvonnassa, mut-
ta jatketaan: »Tämä neuvonta
olisi juuri ravintoterapeutin
työtä, mutta näitä viranhaltijoita
ei siis ole muissa kunnissa
kuin Helsingissä».

Tarkistin asian Helsingin kau-
pungin terveysvirastosta ja kuu-
lin, ettei siellä ole vielääkään yhti-
tään ravintoterapeutin virkaa
kansanterveyslain mukaisia
toimintoja varten, kaupungin
sairaaloissa kylläkin.

Tilanne ei ole yhtä huono
muualla maassa. Tampereen
kaupungin terveyskeskuksessa
ravintoterapeutti on toimi-
nut jo kaksi vuotta. Viran pe-
rustamisesta jätettiin aikanaan
kotitalousalan- ja poliittisten
naisjärjestöjen toimesta yhteen-
si neljä erillistä aloitetta kau-
punginhallitukselle. Ilman mi-
tään »kiivaita kahakoita» kau-
punginvaltuusto perusti viran
vielä samana vuonna eli 1972.

Tampereen kaupungin kan-
santerveystyön ensimmäistä
toimintasuunnitelmaa vahvis-
taessaan lääkintöhallitus hyväk-
si ravintoterapeutin viran
valtionapuun oikeuttavaksi. Vä-
hän aikaa virka olikin ainoa
maan terveyskeskuksissa. Ravit-
sterapeutin toiminnasta
raportoitiin säännöllisesti lääkintö-
hallitukselle ja siitä saadut
myönteiset kokemukset ovat
varmaan edesauttaneet virkojen
perustamista muutamiiin muihin
kin terveyskeskuksiin.

Tampere 4. 7. 1975
Helmi Lahtinen
johtava ylihoitaja
Tampereen
kaupungin terveysvirasto

*Veikko otetaan kädenperistuksiin
vastaan laella.*